

- MOORE, J. E. & E. P. LACEY, 2009: A comparison of germination and early growth of four early successional tree species of the southeastern United States in different soil and water regimes. *The American midland naturalist journal* 162: 388–394.
- POLDINI, L. (s sodelovanjem G. Oriolo & M. Vidali), 2002: Nuovo Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli Venezia Giulia. Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia, Azienda Parchi e Foreste Regionali & Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Biologia, Udine. 529 pp.
- POLDINI, L., 2009: La diversità vegetale del Carso fra Trieste e Gorizia. Lo stato dell'ambiente. Edizione Goliardiche, Trieste. 732 pp.
- SELIŠKAR, T., B. VREŠ & A. SELIŠKAR, 2003: FloVegSi 2.0. Računalniški program za urejanje in analizo bioloških podatkov. Biološki inštitut ZRC SAZU, Ljubljana.
- TODOROVIĆ, S., D. BOŽIČ, A. SIMONOVIĆ, B. FILIPOVIĆ, M. DRAGIČEVIĆ, Z. GIBA & D. GRUBIŠIĆ, 2010: Interaction of fire-related cues in seed germination of the potentially invasive species *Paulownia tomentosa* Steud. *Plant species biology* 25: 193–202.
- TURNER, G. D., R. R. LAU & D. R. YOUNG, 1988: Effect of acidity on germination and seedling growth of *Paulownia tomentosa*. *Journal of applied ecology* 25: 561–567.
- WILLIAMS, C. E., 1993: Age structure and importance of naturalized *Paulownia tomentosa* in a central Virginia streamside forest. *Castanea* 58 (4) : 243–249.

Spletni viri:

DAISIE Species factsheet *Paulownia tomentosa*

<http://www.europe-aliens.org/speciesFactsheet.do?speciesId=18222> (20. nov. 2013)

ISSG Database *Paulownia tomentosa*

<http://www.issg.org/database/species/ecology.asp?si=440&fr=1&sts=sss&lang=EN> (20. nov. 2013)

Wikipedia, The Free Encyclopedia, *Paulownia tomentosa*

http://en.wikipedia.org/wiki/Paulownia_tomentosa (31. jan. 2014)

JERNEJ JAVORNIK & IGOR DAKSKOBLER

Corallorhiza trifida Chatel

Starejše najdbe pred 1952 na območju Slovenije Older records before 1952 for the territory of Slovenia

Koralasti koren je ena od nenavadnih kukavičevk, ki se raztreseno pojavlja v montanskem pasu predvsem v bukovih gozdovih. Čeprav je od začetka razvoja razločno zelena, pa ima nekatere značilnosti mikotrofnih orhidej, na primer močno reducirane liste, tako da se jo navadno obravnava kar kot v celoti mikotrofno vrsto, kar pa vsekakor zahteva kritično presojo.

Duhovnik in odličen ljubiteljski botanik, ki so ga zanimale predvsem necvetnice, Simon Robič, je bil od leta 1874 dalje upravitelj na Šenturški gori, le dobrih 10 km zračne razdalje od

Naravnoznanske stvari.

Koralnica (*Corallorrhiza innata*; Hall).

Ni mi znano, je li že kdo na Kranjskem zasledil to zgoraj imenovano rastlino ali ne. Jaz vem samo toliko, da je Fleischmann ne imenuje v svoji „Flori“, v kateri našteva rastline Kranjske dežele. Dobil sem jo jaz že pred petimi leti v Suhi nad Predvorom, konec listnika ob stezici, predno se k Mačevski koči pride. A gotovo ondi še na drugih mestih raste. Ta brhka rastlina spada v družbo „kukovic“. Njena rumeno-belkasta korenina je podobna koralniku, od tod tudi njeno imé „korallion“ in *óřza* korenina. Zeleno belkasto steblice zraste pedanj visoko, je nožnato in brezlistno, na katerem so mali rumeni cvetki v podobi rahlo-rdečega grozdčka. Medeni listek je belo- in temno-rdeče pikast. Cvetè meseca junija in julija.

Robič.

Slika 1: Prezrta objava Robičeve najdbe *C. trifida* iz časopisa Novice 19. decembra 1877

Figure 1: The neglected Robič's publication of *C. trifida* record from journal Novice on December 19th, 1877.

Preddvora, kjer je dobro desetletje pred tem 4 leta služboval kot kaplan. Kraje je zatorej dobro poznal in tako odkril in priobčil najdbo »koralnice«. V sredo, 19. decembra 1877 je ta drobna notica izšla v ljubljanskih Novicah, »pred petimi leti«, kolikor piše da je minilo od najdbe, pa je bil beneficiat v Olševku, le streljaj od Preddvora (bibliografski podatki po Slovenskem biografskem leksikonu, PISKERNIK 1960).

Suha nad Preddvorom je potok, ki izvira nekako na 750 m nadmorske višine in teče skozi vas Mače ter se izliva v Kokro, Suha pa se reče tudi predelu okoli spodnje postaje tovarne žičnice na kočo na Kališču. Ta predel leži nekako med 800 m in 900 m nadmorske višine nad izvirov potoka Suha. Mačevska koča se očitno nanaša na vas Mače ob vznožju pobočij, po skoraj 150 letih pa je težko ugotoviti, za kakšno kočo gre. Utegnila bi biti predhodnica današnje lovske koč v Suhi. Vsa omenjena potencialna nahajališča ležijo v kvadrantu 9652/4, iz katerega podatka o pojavljanju te vrste doslej ni bilo, saj je Robičeva najdba očitno ostala prezrta. Seveda gre to pripisati tudi dejstvu, da je bila objavljena le kot drobna notica v Novicah (ki sicer veljajo za prvi slovenski poljudnoznanstveni tednik) in je tako ostala zapisa botanični pozabi.

In če izhajamo od MAYERJA 1952, s katerim se je po 2. svetovni vojni začelo »novo botanično štetje«, naj bi bile najstarejše navedbe Paulinove iz 12. centurije FEC za planino Suha pod Rodico v Julijcih (DOLŠAK 1936) ter le nekoliko mlajše za Kamniške (Jezerški vrh, RECHINGER fil. 1935), MAYER (1951) pa dodaja nekaj nahajališč v Kamniških Alpah: južna pobočja Brane in Kamniškega sedla na 800-1000 m n. m. (torej kvadrant 9653/4), dolina Korošice pod Mokrico na 800-900 m n. m. (torej 9753/1).

V MAYERJEVEM Seznamu (1952) se vseeno zdi, da naj bi vrsta uspevala kar povsod: Koroško, Primorsko, Gorenjsko, Štajersko, Notranjsko, čeprav iz izpiskov ni jasno, od kod podpora za vse te trditve. Nekaj gorenjskih je bilo omenjenih, s Koroške je bil znan konkreten podatek za vznožje sicer mejne Vrtače, a ostali dve poleg nje navedeni lokaliteti

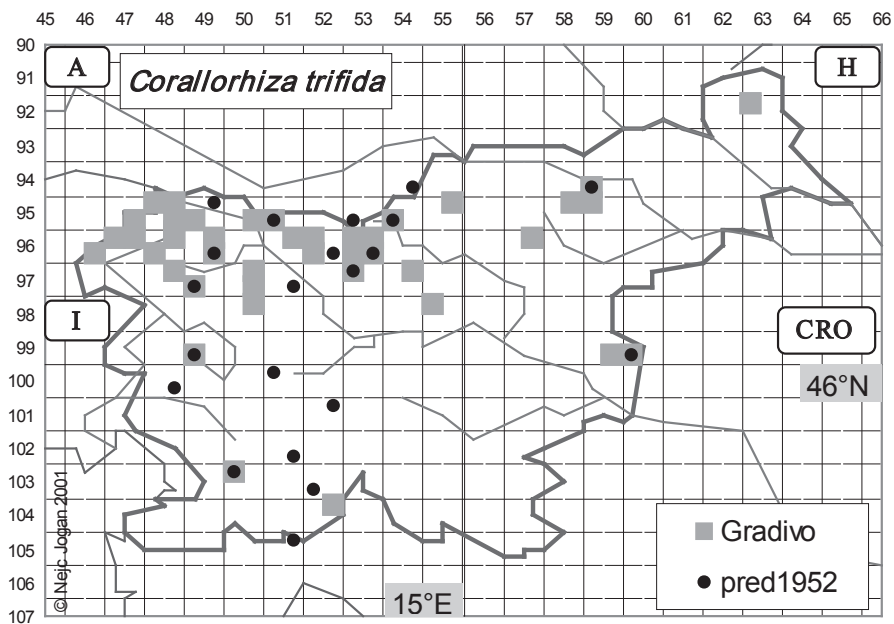
sta razločno na avstrijski strani (PACHER 1880), primorskih nahajališč najbolj znani flori tega območja (POSPICHAL, MARCHESETTI) ne navajata, ima pa jih nekaj JUSTIN v svojih zapiskih (le Čaven resnično v mejah avstroogrske Primorske, ostala že notranjska: Vremščica, Mašun, Sv. Trojica, Sv. Jošt (kateri?, 1926 morda že nad Kranjem, saj je po letu 1924 Justin nastanjen v Ljubljani), med njimi najstarejša najdba iz leta 1900 z Mašuna, le leto pred tem tudi njegov podatek za Pokljuko, torej Julijce). Štajerskih nahajališč v resnici Mayer ni imel izpisanih, enokaličnice Hayeka tedaj še niso izšle, MURMANNA (1873) očitno ni uporabljal, čeprav ga v seznamu virov Seznama (1952) navaja, tako se kot kaže zanaša le na posplošeno MALYjevo (1868) trditev o razširjenosti vrste na Štajerskem.

Če pokukamo onstran meja Mayerjevega interesa (pa čeprav vire navaja), se zdi, da bi utegnili biti najstarejša navedba WULFENOVA (1858), seveda še iz 18. stoletja, ko je deloval v okolici Celovca (1764-1805) in navaja nahajališče »in monte Pezzen«. TOMMASINI (1851) v svoji podrobni obravnavi primorskih kukavičevk koralnico navaja za višinski pas bukve, natančneje širše območje Istre in Goriške z lokalitetama »Pribussanerwand, Schneeberg«, kar bi skoraj gotovo lahko prevedli v Trebušo (~Tribussanerwald) in Snežnik. MURMANN (1874) navaja Bolfenk na Pohorju, HAYEK pa v posthumno izdanem zvezku enokaličnic Štajerske flore (1956) Bolfenk, ki ga omenja že MURMANN, ter predalpske gozdove Raduhe, čeprav vrste v pregledu flore Kamniških Alp nima omenjene, ter Bizeljsko po RANNU. Pred 2. svet. vojno jo je nabiral tudi ZIRNICH »nei pressi del »Belvedere« v Trebuši 1940 (MEZZENA 1986). Omeniti velja seveda še PLEMLA (1862), ki ga Mayer prav tako navaja, a ne upošteva, ki pa omenja nahajališče pod Novo Kračino na območju Snežnika, nekdanja Notranjska, danes ravno na meji s Hrvaško, a edini omenjeni toponim se nanaša na ozemlje današnje Slovenije. Ob tem je zanimivo, da je prav v času ROBIČEVE najdbe PLEMEL še vedno služboval na Koroški Beli, le 30 km oddaljeni, in ker sta bila oba botaniki predana duhovnika približno istih let, se zdi nenavadno, da Robič Plemlove najdbe ni poznal. A situacijo lažje razumemo, če vemo, da je bil Plemel dober prijatelj Karla Dežmana, s katerim pa je Robič imel ostre konflikte, ker je v reviji Muzejskega društva želel objavljati v slovenskem jeziku. Prav tako v Plemlovi rokopisni in herbarijski zapuščini ni nikoli omenjen S. Robič (PRAPROTNIK 1992), tako da očitno nista bila v prijateljskih stikih.

Če z vsem tem vedenjem ocenimo Robičevo najdbo, je najverjetneje tretja najstarejša za območje Kranjske, četrto stoletja po dveh Tommasinijevih in 15 let za starejšo Plemlovo objavo. Gledano s stališča sedanje Slovenije pa je še kako stoletje starejša Wulfenova najdba s Pece, vendar ni jasno, ali gre za južna pobočja, ter nekaj let pred Robičem objavljena Murmannova navedba s Pohorja.

In da bo seznam kolikor se le da popoln, omenimo še tri podatke. Sicer nezanesljiv, a verjeten je podatek o pojavljanju v soteski Iške v Leksikonu Dravske banovine (ANON. 1937, za rastlinstvo je bil zadolžen A. MODER), še iz 19. stoletja pa sta podatka Zaplana (FREYER, rokopis) in Sedelca (=Sedučnik?) - Brevant pri Dovjem (K. JANŠA nabral 1849), ki ju omenja WRABER 2003 v predstavitvi Freyerja kot botanika na Idrijskem.

Ob vsem tem se ponovno odpira vprašanje MAYERjeve površnosti pri upoštevanju virov, ki jih v Seznamu navaja, vsekakor pa lahko sklenemo, da je celotno skoraj dvestoletno obdobje do srede 20. stoletja s stališča zgodovinske floristike slabo obdelano in bi zahtevalo sistematično obravnavo vse od SCOPOLIJA in WULFENA dalje. Tudi primerjava karte razširjenosti na podlagi zgodovinskih podatkov, ki so bili na voljo sredi 20. stoletja (glej spodaj), s karto v Gradivu (JOGAN & al. 2001), kaže, da je bilo kar nekaj točk pozabljenih (slika 2).

Slika 2: Znana razširjenost *C. trifida* v Gradivu (Jogan 2001: sivi kvadrтки), dopolnjena s starejšimi podatki izpred 1952 (črni krogi)

Figure 2: Known distribution of *C. trifida* in Gradivo (Jogan 2001: grey squares), updated by older records from before 1952 (black dots)

Zahvala

Zahvaljujem se N. Praprotnik za številne koristne pripombe in dopolnila.

Literatura

- ANON., 1937: Krajevni leksikon dravske banovine: krajevni repertorij z uradnimi, topografskimi, zemljepisnimi, zgodovinskimi, kulturnimi, gospodarskimi in tujskoprometnimi podatki vseh krajev dravske banovine. Zveza za tujski promet za Slovenijo, Ljubljana. 715 pp.
- DOLŠAK, F., 1936: Prof. Alfonza Pulina Flora exsiccata Carniolică, Centuria XVXVIII. Prirodoslovne razprave, 3 (3): 85-131.
- HAYEK, A. VON, 1956: Flora von Steiermark II/2. Graz.
- JOGAN, N. (UR.), T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC KRAJŠEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- MALY, J. K., 1868: Flora von Steiermark.

- MAYER, E., 1951: Kritični prispevki k flori slovenskega ozemlja. SAZU, razr. prir. med. vede, Razprave, 1: 27-80.
- MAYER, E., 1952: Seznam praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja. Dela 5. SAZU, classis IV. Ljubljana.
- MEZZENA, R., 1986: L'erbario di Carlo Zirnich (Ziri). Atti Mus. civ. Stor. nat. Trieste (Trieste), 38 -1: 1-519.
- MURMANN, O. A., 1874: Beiträge zur Pflanzengeographie der Steiermark mit besonderer Berücksichtigung der Glumaceen. Wien. 224 pp.
- PACHER, D., 1884: Systematische Aufzählung der in Kaernten wildwachsenden Gefaesspflanzen. Jahrb. Naturh. Landesmus. Kaernten, 16: 1-161.
- PISKERNIK, A., 1960: Robič (Rabič do 1865) Simon. Slovenski biografski leksikon 2 (7): 114-115. [<http://ezb.ijs.si/fedora/get/sbl:2583>]
- PLEMEL, V., 1862: Beitrage zur Flora Krains. Drittes Jahresh. d. Ver. d. Krain. Landesmus. 120-164.
- PRAPROTNIK, N., 1992: Botanik Valentin Plemel in njegov herbarij. Scopolia 27: 1-42.
- RECHINGER, K. H., 1935: Zur Kenntnis der Flora der Sanntaler Alpen. Verh. Zool. -Bot. Ges. Wien, 85: 53-59.
- ROBIČ, S., 1877: Koralnica (*Corallorrhiza innata*; Hall). Novice (Ljubljana) 19. decembra 1877.
- TOMMASINI, M., 1851: Ueber die im Florengebieth des österreichisch-illyrischen Küstenlandes vorkommenden Orchideen und ihre geographische Verbreitung. Oesterreichischen botanischen Wochenblatt 1.
- WRABER, T., 2003: Henrik Freyer kot botanik. Idrijski razgledi. 48 (1): 104-135.
- WULFEN, F. X., 1858: Flora Norica phanerogama. Wien. XIV+1- 816.